

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1-6 szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levélzés

Értéktelen levelet nem fogadunk el

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 8 korona.
Fél évre 4 korona.
Negyedévre 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1 szám a. a. könyvnyomdában
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszo-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromsoros betűsor tér-
fogata 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezészerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Idegenforgalmunk.

A verőfényes tavaszi nap, mely a pünkösdi ünnepnapok alatt teljes fényében ragyogott s életető melegét szerteszét árasztotta, alkalmoszerűvé teszi, hogy megyénk idegenforgalmával kissé foglalkozzunk.

A legszebb ünnepek egyike — a pünkösdi — rendszerint legalkalmasabb arra, hogy a fővárosi és messze vidéki közönség a könnyebben hozzáférhető helyekre — a hol valami látványosság vagy érdekes nézni való akad — kirándulásokat rendezzen. De magunk is szívesen felhasználjuk az alkalmat, hogy a megyénkbeli nevezetességeket — kedvező idő esetén — megtekintsük.

A fővárosi egyletek, testületek, az ipari és gyári telepek iránt érdeklődők, a természet szépségei, a vadregényes fekvésű helyek iránt lelkesedők, tudományos kutatók szívesen elrándulnának a természeti kincsekben bővelkedő vármegyénk bérzei közé, ha a külső viszonyok, a vasuti összeköttetés nem lennének oly mostohák.

Mert hiszen az nem elég az üdvösségre, ha 40—50 üvegiparos lerándul Uj-Antalvölgyre, vagy 40—50 orvos meglátogatja az országos hírű esizi jódforrást. A mi „százbérezű“ vármegyénk, — melyet méltán neveznek „kis Schweitz“nek — nagyobb érdeklődést érdemelne; mert hiszen csak tekintsünk körül a természet gazdag adományait, a legszebb vidékeket, várakat, gyártelepeket öveznek.

Itt van az ország legnagyobb iparvállalatának egyike: a rimamuránysalgótarjáni vasmű-
részvénytársaság líkéri vasgyára, a tiszolezi vasgyár, az ujtantalvölgyi üveggyár, a Kóburg herceg és Andrássy grófok vasgyárjai, a krasznahorkai és murányi vár, a gyönyörű szép sztraczenai völgy a sziklakapuval, és — last not least — a világhírű dobsinai és agteleki barlangok stb. stb.

Sajnosan tapasztaljuk, hogy ezeket az érdekes és szép látványokat még a legközelebbi vidék is alig keresi fel.

Azt hisszük, nem esalódunk, ha ennek egyik főokát vasutainkban keressük. Mielőtt részleteznénk ez okokat, megjegyezzük, hogy a mi kis feled-tiszolezi szárnyvonalunk korántsem olyan esip-csup vonalacska, mint a milyennek látszik, s hogy arról csak úgy foghegyen lehetne diskurálni, mert a napnál fényesebben bizonyító számadatok igazolják, hogy ez egyike az ország legjövődélmezőbb vasuti vonalainak. — Ezért is indokolt, ha azt kívánjuk, hogy több figyelemben részesüljünk.

A mi vonatjaraik bszantóan lassuk, a vasuti kocsik szőgyenletesen piszkosak; nem is szólva arról, hogy a már sutba való kocsikkal boldogítják a mi vonalunkat, csak azt említjük meg, hogy mennyire kényelmetlenek azok, s nemrégiben is az történt, hogy egy szakaszba 12 embert s fejük fölé 7 koffert szorítottak. A kép teljes, ha rá gondolunk arra, hogy állomásainkon fél meg negyedórás várakozásokra vagyunk kárhóztatva, s menetrendünk olyan, hogy péld. Kassára, Miskolcra eljuthatunk és visszajöhetünk egy nap alatt, de ha már Rozsnyóra, Dobsinára vagy a közelben levő tiszolez-erdőközi fogaskerekű vasut meglekintésére akarnánk kirándulni, ezt lehetetlen egy nap alatt megeselekedni.

Tessék aztán kirándulgatni, mikor az ilyen utakhoz legalább 2—3 nap kell — ha az ember élvezni is akarja a vidék szépségeit, ismereteit is akarja gyarapítani és hogy teljesen ki ne merüljön — közben kis pihenőt ohajtana tartani.

Pihenő, éjjeli szállás! Persze ezt könnyű kimondani vagy leírni. Könnyű volna megtenni is, ha lenne nálunk egyik-másik helyen olesó turista-fogadó, de mi ezt nem ismerjük, csak azt tudjuk, hogy rémdrága szállodákban fogyatékos kiszolgálást és a „trinkgeld“-re való markokat találunk.

Hát a kérdés — beláthatja mindenki — érdemes arra, hogy vele foglalkozzunk és gondolkodjunk a felett, mint lehetne a közlekedés javítása s vidékeinknek fényképek stb. útján szé-

les körökben való megismertetése által az idegen forgalmat — a kereskedelem és ipar egyik életető elemét — növelni.

Városi közgyűlések.

Rimaszombat város képviselőtestülete folyó május hó 19-ik napján Szabó György polgármester elnöklése alatt közgyűlést tartott, melynek egyik sűrűs elintézetet igénylő tárgya volt a belügyminiszter rendelete a fogyasztási adó alá eső cikkek után kiróható pótdadó tárgyában. Erre nézve a tanács javaslatát elfogadta a közgyűlés s elhatározta, hogy miután nálunk eddig sem köveztvám, sem egyéb városi díj nem szedtetett, s háztartásunk egyensúlyban tartása végett minden mutatkozó jövedelemforrást ki kell használnunk, kimondja a közgyűlés, hogy a miniszter által engedélyezett pótdadó szedhetésének jogát igénybe venni kívánja, s kiküldi a polgármester elnöklése alatt Kishonthy Gyula, Instítórisz Endre és Nagy Ferencz tagokból álló bizottságot, hogy ez az előmunkálatokat végezze és a szabályrendelet tervezetét sűrűsösen terjessze az újabban összehívandó közgyűlés elé. — A Schweitzer Dávidné kérvényéhez, melyben június 19—20 ikára pótvásár engedélyezését kéri a keresk. minisztertől s ez irányban a város támogatásához folyamodik, a közgyűlés hozzájárult. — A városi kérésnek a közgyűlés a Széchényi-kertnek az árvíz által okozott károk következtében szükséges rendbehozatalára és új növényzet beszerzésére 100 forintot szavazott meg. E tárggyal kapcsolatban Molnár József elismeréssel emlékezik meg derék tűzoltóink nemes és önfeláldozó munkásságáról, melyet a vízveszedelem idején kifejtettek s indítványozza, hogy a képviselőtestület elismerését és köszönetét fejezze ki a parancsnokság és a testület előtt; egyszeresmind ajánlja, hogy a város hasonló veszedelmek esetére egy állandó bizottságot küldjön ki a rendőrség támogatására. Ez az u. n. vészbizottság igen sokban könnyítene a rendőrség dolgát s a lakosság is tudna szükség esetén utbaigazítás végett hova fordulni. ▲ közgyűlés helyesléssel hozzájárult az előterjesztéshez. — Végül a módosított közrend és köztisztasági szabályrendelet tárgyataltott pontonként. A tervezetet kevés változtatással elfogadta a közgyűlés.

A Rimaszombat város adószedő hivatalánál ujonnan rendszeresített pénztári ellenőri állomás választás útján való betöltése e hó 23-án történt meg a képviselő testület tagjainak nagymérvű érdeklődése mellett. Pontban 10 órakor nyitotta meg a közgyűlést a város érdemes polgármestere, a midőn is ősi szokás szerint egy 3 tagból megalkotott küldöttség ment a választó-közgyűlést vezető

dolog, hogy világszerte legtöbbször arról vagyunk legkevésbébb tájékozva, a mi legközelebb van hozzánk, másrészt pedig a kutató és szerelmes ember közös tulajdonsága az a bizonyos hatodik érzék, a mely megéri a szeretett lénynek lába nyomát és megéri a kövek és fűszálak beszédét is, a melyeken szenvedelmének tárgya egykor lépdelt.

Hadd tépek hát ki néhány lapocska szerény uti-naplómból, magamnak alkalmul a kedves emlékezetre, másoknak tájékozásul, mikor egy rég elfeledett művészre gondolni próbálnak.

Kevészet mondtam ezzel Ferenczyról az uttőro magyar szobrászról, pedig még így is, mikor rám néznek a fehér papírról a fekete betűk, miket leírtam, úgy látszik, mintha tulságosan sokat mondtam volna. Mert elfeledni igazában csak azt lehet, a kit az ember valamikor eszében tartott, a kinek képét szívében őrizte, s a kit úgy kellett részletekint az emlékezés táblájáról le-törölni. Pedig Ferenczyról már életének alkonyán is alig beszéltek az emberek; eltiport ideáljával szívében, össze-tört szobraival pusztá műtermében úgy járt, úgy tengő-dött közöttük, mint egy árnyék, mint egy mozgó test, melyből azonban a lélek már rég elröppent, és melyet csak a férfibuszkesség és a magyar fatalismus tartottak fenn.

Ennek a megfeneklett életnek képe lebegett szemeim előtt, midőn Plichta Soma dr.-ral, Ferenczy rokonával és a magyar világ legjobb társalgóinak egyikével, Rimaszombat felé igyekeztem. Ha novellairó lennék, azon kezdeném, hogy: „pompás idő volt, a virágzó rozslődekről valóságos himpor-felhők szaladtak a gömőri vasut nyomában, mely engem tovaröpített; mellettem pedig egy harmiacz éves szellem sziporkázott hatvanéves testben, úgy, hogy szinte elfogott az irigység“. . . . Csakhogy nem vagyok novellista, szürke kutató vagyok, a ki azonban még csak nem is modern dolgokat keres, hanem ócska köveket Tartozom az igazságnak azzal a kijelentéssel, hogy bizony az én jóságos utitársam tréfáiból sok veszett kárba, mert folyton két kép kísértett engem: egy

T A R C Z A.**Elza halálára.**

Cseng-bong a nagy harang, — panaszos hangjától
Keblemet oly fájó érzés hatja által,
Köny szőkik szemembe . . .
Két szerető szívnek drága kis halottja,
Te jutsz az eszembe!

Letört rózsabimbó! jaj, mi történt veled,
Hogy ilyen korán a sírba kelle térned
Koporsóba zárva?
Talán egy ártatlan angyalra volt szükség
Fenn a mennyországba?

Látlak kiterítve . . . Oly fehér az arcod!
Beszédes kis ajkad nem ad többé hangot
Mint annakelőtte,
Mikor gyermeklelked, játszi kedvteléssel,
Arany álmát szőtte.

Amint ottan állok, amint esendben nézlek:
Atérzem fájdalomtól jó anyád szívének . . .
Jaj, be' meg van törve!
A mélységes bánat — mint kőd a tájéket —
Egészen befodte.

Hit, remény, szeretet hármast oltárképe,
Ott hever most romban keble rejtekebe'
Sűrű, mély homályba'
Lehet-e, volna-e a nagy mindenségben
Vesztesebb Ó nála?!

Ninesen olyan balzsam ezen a világon,
Nines oly vizgás, melytől enyhülést találjon
Égető sebére!
Hisz' a sors csapása, mint hulló sziklatömb,
Úgy zuhant szívére!

Oh, mily hangtalan most környéke a háznak,
Nem kél visszhangja a lányka kacajának,
Ágya sines fölvetve . . .
Mikor odatéved szeme és s' apjának
Úgy sír, zokog lelke!

Úgy sír, zokog lelke, — hullatja virágát,
Sóhajtva könnyei rombadólt világát
S ráborul az ágyra,
Mintha megakarna hasadni a szíve
Súlyos fájdalomába?

Letört bimbócskája pusztán maradt tőnek!
De jó, hogy nem tudod, mit szenvednek érted,
Küzdeve kinnal, búval!
Így — fekszel nyugodtan, márvány homlokodon
Myrtus koszorúval.

Oh, Elza, te kedves, imádott leányka!
Aludj' esőndes álmot a nagy éjszakába'
Béke legyen veled!
Ólelje, esőkolja drága hamvaitad
A szent emlékezet!

Klasszikus nyomokon.*)

— Látogatás Ferenczy István sírjánál. —

Másutt és másképp akartam én azt megírni, a mit most itt írok meg a „Gömör-Kishont“ hasábjain. De meg nem állhatom, hogy arra rá ne térjek, a mit az április 27-iki számban Ferenczy István sírjának és művészi hagyatékának állapotáról olvastam. Igaz, hogy különösnek, szinte visszásnak tetszik, mikor én, az idegen, írok Rimaszombatnak Rimaszombatról, de egy részt ismeretes

*) Az itt közölt cikket szerzője azzal a megjegyzéssel küldötte be hozzánk, hogy ő foglalkozik ugyan Ferenczy István élet-rajzával, de annak megírására sehonnán megbízást nem kapott.
Szerk.

alispán ünnepélyes meghívására. A megérkezett alispán elnöki székét elfoglalván, a közgyűlést szavazatszedő-bizottság megalakítására hívta fel, mihez képest megválasztottak: Baksay István, Samarjay János, Dapsy József és dr. Zehery István; majd a kandidáló-bizottság megalakítása tüzetek napirendre, a közgyűlés Lukács Gézát és Czinke Istvánt választotta meg, kikhez elnöklő alispán Baksay Istvánt és Glauf Pált nevezte ki — A kijelölt bizottság feladatát végezvén, alispán tudomására hozza a közgyűlésnek, hogy a jelentkező pályázók közül első helyen Kapor Jánost, második helyen Rozinay Györgyöt, harmadik helyen Csapó Lajost, negyedik helyen Turny Ferenczet, ötödik helyen Mares Gyulát s hatodik helyen Szabó Lajost hozta javaslatba, s ezzel a szavazatlapon utján való választásra felhívást intézett. — Felbontatván a szavazatlapon, kitént, hogy a beadott 55 szavazathól Rozinay Györgyre 35, Csapó Lajosra 17 és Kapor Jánosra 3 szavazatt esett, s így elnöklő alispán Rozinay Györgyöt törvény szerint megválasztott adószedő hivatali ellenőrnek jelentette ki.

A választó-közönség kétségtelenül munkaerőt kívánt adószedő hivatalába beállítani, s midőn a megválasztott új állásában szívesen üdvözöljük, egyszersmind komolyan el is várjuk, hogy az előlegezett bizalmat vasszorgalommal s lelkiismeretes buzgalommal fogja megköszönni.

*

Folyó hó 24-én ismét volt közgyűlés, melyen az ujonnan választott adóosztály Rozinay György a hivatalos esküt letette, s tárgyalatott a fentemlített adópótlékok szedésére vonatkozó szabályrendelet tervezete, melyet Kishonthy Gyula városi ügyész készített, s melyet tárgyalás és elfogadás után felterjesztettek a miniszteriumhoz.

A szabályrendelet első pontja kimondja, hogy az 1899 VI. t. cz. értelmében igénybe vehető engedély alapján a város háztartási szükséglete fedezése céljából 1899 július 1-től kezdve az államadók tárgyát képező fogyasztási cikkek fogyasztása, illetve behozatala után adópótlékokat szed és pedig husztogyszási adó után 25%-ot, borfogyasztási adó után 20%-ot (vagyis hektoliterenként 54%) A szeszmerővel megállapítható alkohol tartalmú szesz italok és folyadékok fogyasztási adója után hektoliterenként 10 fillért, meg nem állapítható alkoholtartalmú szesz italok és folyadékok fogyasztási adója után hektoliterenként 8 fillért.

A szeszadó törvény értelmében állami adó alól mentes égetett szesz folyadékok adópótlék alá nem vonhatók.

Az adópótlékok beszédését a fogyasztási adó beszédésével megbízott bérlőkezelőség fogja eszközölni, s a megállapított adópótléknál nagyobb díjat szedni büntetés terhe mellett tilos.

Ezek a főbb pontjai a szabályrendeletnek, melyet a közgyűlés elfogadott, s az nyomban fel is terjesztett.

Csizi ünnepe.

Megyénk immár országos hírnek örvendő gyógyfürdője, az erőteljes izmosodásnak indult Csizi, — melynek gyógyhatását ma ezek és ezek áldják, — ünnepet ült. Szép pünkösdi ünnep volt, s gyarapodott azon nagy napok száma, melyek a fürdő történetében kitörülhetlenül megvannak örökítve.

A ki csak néhány év óta figyelemmel kíséri annak a kis fürdőhelynek a fejlődését, meglepetéssel látja, hogy az avatott kezek munkája e rövid idő alatt is mennyi metamorfózisra vitte keresztül a természetadta kincs — a bőséges jódforrás — körül létesült telepet. Modern, csinos épületek emelkedtek, a higienikus követelmények folytonos szemmel tartásával, lépésről lépésre biztos vezetés mellett ma már ott tartunk, hogy a külföldről is jönnek gyógyulást keresni, s a telepen 600 állandó vendég is nyerhet elhelyezést.

reményteljes ifju, a kinek ragaszkodása féltékenyvé tette egymásra korának két legnagyobb szobrászát, a heves vörű olasz Canovát és az antik higgadtságú skandináv Thorwaldszet és egy megtört férfit, kinek hazája és reményei egyszerre dőltek a porba. Az a reményteljes ifju is Rimaszombatból indult világra, az a megtört férfi is Rimaszombatban örölte le szomorú napjait; közös tulajdonuk egy név: Ferenczy István és egy sir, melyet most akartam felkeresni.

Fel is kerestük, meg is találtuk. De mielőtt a temetőbe mentünk volna, rendkívüli élvezetnek részeseivé tett bennünket özv. Jánosdeákné urnő, a ki Ferenczy emlékének nemcsak kegyelettel, de manapság nem épen gyakori szakértelemmel is adózik. Megmutatta nekünk a művész arezképét, művészi hagyatékát és oly érdekesen beszélt róla, hogy valóban nem egyhamar fogjuk a tiszteletreméltó matrózatot elfeledni. Valahányszor egy-egy érdekesebb epizódot említett a művész életéből, élénk fekete szemei megcsillantak és korát meghazudtoló fényvel kísérték előadását. Mint a fekete gyöngydisznek szeméi, mely csipkefőkötejtől fénylett, úgy peregték az adatok előadásából, az egyik maga után vonta a másikat! Ugy hogy szinte sajnáltuk, mikor azt mondotta nekünk, hogy most már — ha úgy tetszik — felkereshetjük a művész sírját a régi temetőben.

Utközben eszünkbe jutott, a mit Szana Tamás Ferenczy életrajzában arról a „Ravatal”-ról írt, melyet a művész szülőinek sírjára készített Rimaszombati utunk előtt ezt a „Ravatal”-t mi is, de alighanem mások is szoborműnek néztük, pedig most már jó lélekkel mondhatjuk, hogy nem az. Egyszerű kőfaragómunka, mely egy sarkophagnak tetejét, de csakis ezt ábrázolja. Megnéztük és feliratát lejegyeztük magunknak Puritán egyszerűségében következőkép szől: „Kálnay Mária, Ferenczy István hitvesének, a két Ferenczy anyjának sírhalmá.” Azután: „Ferenczy István, egy igaz atya, hazafi és polgár a cholera áldozatja elesett”, majd: „Így három hónap elmúltával a kegyes hitvest ezen sírba követte, 1831.” Végül: „Hogy egy hiv férj és maradéki a jó, a

Messze földön is élénk érdeklődéssel tekintenek a fürdő jövője iránt, melynek biztosítása érdekében az intézőség mindent elkövet s nyugodtan állíthatjuk, hogy törekvésüket — ha csak munkálkodásukhoz a kellő feltételek meg lesznek, — fényes siker fogja koronázni.

Ehhez azonban szükséges a részvénytársaság kitaró működése mellett a közigazgatás támogatása is, mely egy ilyen fontos egészségügyi tényező: egy gyógyfürdő-telep helyes irányú fejlesztésénél méltán el is várható. A legelső teendő volna az, hogy a fürdő könnyebb megközelítése érdekében történjen intézkedés, mert hiszen a kis állomástól a fürdőig vezető — zakkanókkal fel s ugyancsak elhanyagolt állapotban levő út nem épen bizalmat keltő az érkező vendég lelkében, ki bár nem szórakozni jön a fürdőhelyre, de jólesik, ha legalább az első benyomás kellemes. Az utat okvetlenül és mielőbb meg kell javítani, azután lehetőleg fákkal szegélyezni s egy csinos alléet teremteni.

A telepre érkezve, a többi hiányokkal találkozunk, melyeket a hatóság figyelmébe kell ajánlanunk. A tűzrendészeti szabályok betartásának és az ellenőrzésnek hiánya az egyik, a másik pedig a közrendi és a biztonsági intézkedések hiánya.

A maga nemében kiváló fürdő megérdemli, hogy idővel nagyszabású s külföldről is élénken látogatott legyen, s az is lesz. De ha nem gondoskodunk arról, hogy a tűzveszedelem lehetőleg elhárítható, s a szarvasmarhák a korzón ne hajassanak végig, — hol a járó-kelő vendégek s a béna, beteg gyermekek biztonságát, s életét veszélyeztetik, — bizony nem sok reményünk lehet arra, hogy a vendégek csak áldón emlegessék a csizi jód-bromfürdőt.

Ezeket előrebocsátani időszerűnek és szükségesnek tartottuk akkor, mikor most a fürdőügyi kongresszuson is élénk érdeklődést tanúsítottak balneológusaink a fürdő iránt, s tudós orvosok és tanulni vágyó orvos-jelöltek nagy serege a gyógytelepet felkereste. Jövő hónapban újabb nagy társaság — fővárosi orvosok köre — látogatja meg a fürdőt, s bizony érdekünkben áll, hogy a fáradságos utat megtévő kirándulók lehetőleg kellemes benyomásokkal távozzanak. — Mert ha okoskodásunkban kissé tovább megyünk, hamar belátjuk, hogy nem tisztán a fürdő érdeke kívánja a fentiek figyelembe vételét, hiszen a fürdővendégek kirándulnak Rimaszécsre, Rimaszombatba stb. stb., s így a környéknek is kívánatos, hogy mennél több vendége legyen a gyógytelepnek. Ha azonban az orvosok azt látják, hogy ide küldött betegek nem találják fel a biztonságot, rendet, kényelmet stb. nem szívesen fogják propagálni a fürdőt.

A mutatkozó érdeklődés egyik szép tanúsága volt a pünkösdi kirándulás. Dr. Bokay Árpád egyetemi ny. r. tanár ugyanis tanársegédével: dr. Vámosy Zoltán egyetemi m. tanárral, néhány orvossal és 40 orvos-jelölttel tüzetesen megtekintette a fürdőtelepet, azt tanulmányozta, s a fürdőnek, — mely tulajdonkép csak egy évtized óta szerepel gyógyhelyként, — szép jövőt jósolt.

A fürdő fellendülésének jelentékeny emeltyűjét képezné, ha megvalósulna az az óhajlás,

kegyes, a szerető anyának hamvait könnyeikkel áztathatnák, ezenkövel megjelölni akarták.” Mindezen feliratokat maga Ferenczy véste a sarkophagalaku sírkőre, mely egyszerű kerítéssel van körülveve. A kerítésen kívül egy gipszszobor áll, mely Flóra istenasszonyt ábrázolja, újabb eredetű és ha jól emlékszem Martinelli szobrásznak műve.

Az itt említett sírral ellenkező oldalon, a régi temető tulsó felén találtuk magának a művésznak utolsó pihenő helyét. Jeltelen sírdomb, a mely azonban most is rendesen fel van hantolva és a fejtől ültetett két egyforma akáczáról bármikor felismerhető. Csaknem tőszomszédságában van Jánosdeák András sírja, ugyanazé, kinek özevegy olyan szépen és érdekesen beszélt nekünk Ferenczy Istvánról. Mikor esodálkozásunkat fejeztük ki a felett, hogy a művész sírja még csak egy egyszerű keresztel vagy fejfával sincs megjelölve, a megholtak utolsó kívánságára hivatkozott, melyet a következő szavakkal fejezett ki: „Országos embernek országos emlék!” A mi más szóval azt jelenti, hogy inkább egészen lemond a síremlékről, sem hogy magánemberek állítsák fel azt ő neki, a kivel szemben egy egész ország viselkedett méltatlanul.

Pedig azért a művész sírja még sem jeltelen; nem is pusztá, nem is magános. Vadvirágok illatoznak, rajta kakuktu és démutka fogadják kelyhökbe a szorgalmas méheket, alant pedig egy istenasszony pihen alkotója mellett, a szép Eurydike; az a szobormű, melyet Ferenczy minden munkája közül legtöbbre tartott, legjobban szeretett. S az korántsem véletlen, hogy épen Eurydikét választotta; azt a kedves alakot, mely Canovának vésője alól is kikerült, sőt a nagy Markó esetjét is foglalkoztatta. Az Albani-féle villa híres domborműve mindenkit megkapott, a ki csak Italia földjét felkereste; mit esodálkoznánk tehát rajta, hogyha Canova és Ferenczy rokonirányu lelke ebben a közös tárgyban is találkozott.

Kortársak tanúsága szerint Ferenczy István soha semmiféle szoborműnek agyagmintáján sem dolgozott olyan lelkesedéssel mint ezen az Eurydiken. És mégsem

mely ez alkalommal ismételtelen kifejezést nyert, s annak érdekében lépések is tétetnek, hogy t. i. a gyógytelepen a budapesti Stefánia gyermek-kórház egy fiók kórházat létesítsen, melyben szegény beteg gyermekek, — kiknek a csizi jód-fürdő javalva van, — elhelyezést nyernének. Így 6—6 heti kurúra két csoport gyermek volna felvehető. Egyidejűleg érintkezésbe kellene lépni a szünidei gyermektelepegyüttel is, s a szegény görvélyes beteg gyermekek nyárra való kitelepítését keresztül lehetne vinni.

Az eszme mindenesetre méltó a felkarolásra és reméljük, hogy a jeles tanár az intéző körökkel együtt mindent el fog követni annak megtestesítésére.

A gyógytelep ünnepéről következő tudósítással számolunk be:

A csizi gyógyfürdő telepen nagy élénkség uralkodott a pünkösdi ünnepek alatt. A kirándulók mindenfelől tömegesen érkeztek a fürdő megtekintésére, s pünkösdi másodnapján este a Feled felől érkező vonathoz már együtt volt a fürdő intézősége, hogy méltóan fogadja a Bártáról Poprádra és a dobsinai jégbarlanghoz rándult s onnan ide a fürdő tanulmányozására érkező nagy társaságot.

Az állomáson voltak: Molnár József ügyvéd, a fürdő-részvénytársaság igazgató elnöke, Glos Arthur igazgató, Pazár Andor fürdőorvos, Horváth József földbirtokos, az előző vonattal ideérkezett Dr. Meskó Miklós megyei főorvos, Dr. Lichtschein Adolf vasuti és Dr. Kármán Aladár kórházi orvos, kik az egybegyűlt nagyközönséggel együtt riadó éljenzéssel üdvözölték a Miskolc felől berohogó vonatról leszálló orvosokat és orvosjelölteket. Dr. Bokay Árpád egyetemi tanár, asszisztense: Dr. Vámosy Zoltán egyetemi magántanár, Dr. Paur és Dr. Szily egyetemi gyakornokok, Dr. Horváth Mihály és dr. chemiae Schmidlechner kíséretében mintegy 45 orvosjelölt érkezett.

A részvénytársaság nevében Molnár József fogadta az érkezőket rövid beszéddel, majd Dr. Meskó Miklós megyei főorvos üdvözölte őket, mire Bokay köszönetet mondott a figyelmes fogadtatásért.

A vendégeket a fogatok hosszú során szállították a fürdő telepre, hol Dr. Szentkirályi József fürdőorvos és Dr. Molnár Ferenc rimaszécsi orvos várták a vendégeket. Elszállásolás után a nagyteremben bankettre gyűltek össze. Itt a társaságot a szép hölgyek koszoruja díszítette. A kitünő vacsora legjobb hangulatban folyt le, s 11 óra tájban a fáradhatlan fiatalság tánczra perdült és hajnali 3 óráig folytontartó jókedvvel járták a tánczot.

Másnap 23-án délelőtt 10 órakor az igazgatósági épület nagy termébe vonult a társaság, s ott a zöldasztal körül foglalt helyet. Pazár Andor a fürdő régi tekintélyes orvosa kért ekkor szót s nagy figyelemmel hallgatott felolvasást tartott.

Szép szavakkal üdvözölve Bokayt, s hálás szívekkel köszönve azon kitüntető bizalmat, melyben a gyógyintézet megjelenésével részesítette, — szívesen üdvözölve az itt megjelent fővárosi orvosokat és orvos-növendékeket is, s becses figyelmükbe ajánlva a gyógyfürdőt s annak igazgatóságát: kívánta, hogy érezzék magukat a legjobban a kedves vendégek; majd áttért a fürdő keletkezésére s főbb vonásában így vázolta:

„Az eredeti Themis-forrásunk felfedezése a véletlen műve volt: 1862-ben ugyanis Harnecz András nevű helybeli földművelő házat építendő kutat ásott, melyben nagy szomorúságára sóstorrásra akadt. Ennek híre ment, s az egész környék lakosai a sójövődék kárára háztartási célokra használták e vizet, olyannyira, hogy a járási-róság kénytelen volt a kutat elcsukadni s a vizet vegyelemezteni. — Félix kinstári vegyész megállapította, hogy a forrás sótartalma nem akkora, hogy sólőzésre alkalmas lenne, de magas jód tartalmánál fogva becses gyógyvizet képvisel.

Ezt megtudván Blumenthal nevű vállalkozó, s megvette a telket és kutat, vegyelemezte a vizet Dr. Shin tanár által 1865-ben és forgalomba hozta azt ezen vegyelemezés alapján mint gyógyvizet.

jutott hozzá, hogy márványba kidolgozza, őrizte, tartogatta mikor egy tűz alkalmával repedéseket kapott, ápolta és beburkolta, mintha csak eleven lenne, de ahhoz már nem juthatott, hogy kedvencének márványtestet is adhasson. Meg is betegedett, meg is halt, s az Istenasszony agyagnak maradt mint addig. De a művész magával vitte a sírba, utolsó akarata az volt, hogy melléje temessék. Most is ott pihennek együtt: a művész és legkedvesebb alkotása.

Mély megilletődéssel hallgattuk ezt a sajátságos, mondhatni páratlan dolgot. Ugy látszott nekünk, mintha a magyar művészet allegóriáját hallottuk volna. Igen, igen! Eurydikét is csak az alvilág kapujáig tudta Orpheus elcsalni, akkor türelmetlenségével örökre elvesztette. A magyar művészet is csak várja még a maga Orpheusát, de egyelőre pihen, alszik mélyen a feledésnek, a közönynek, a nembánomságnak hantja alatt.

Ime az elemek, a melyekből a modern mithologia az Eurydikét sarkophagot kialakította. Meg van a sarkophag, de nem Ferenczy sírjában, hanem szüleinek hamvai felett; meg van Eurydike is, csak hogy nem a sarkophagon, hanem lent a sírban és nem márványból, hanem agyagból. De a nép phantáziája megérezte, hogy Ferenczyt márványkoporsó illendő és naivságában megadta szívvel azt a mit eszével fel nem ért, s a mi előtt marka bezárult. Avagy prófétai ihlet nyilatkoznak a modern mithosba és reánk virad még a kor, a mely ezen szép álmat megfogja valósítani?

Ilyen és hasonló gondolatok ezikáltak végig agyunkon, mikor a sírtól eltávoztunk, mely a modern magyar szobrászat úttörőjének hamvait takarja. Szórakozottan hallgattuk még a Jánosdeákné urnő terveit is, melyeknek megvalósulása esetén hajlandó lenne Ferenczy művész hagyatékát vagy Rimaszombat városának, vagy az országnak kiadni. Egyre csak az Eurydike szobrára gondoltunk, és arra nagy hasonlatosságra, mely közte és a magyar művészet között létezik.

A telek azonban zálogos birtok lévén, az örök tulajdonos Losonczy-család kiváltotta: de esőbe jutván, 1888-ban Molnár József elnökünk követelése megmentésére nyilvános árverés útján vette meg a telket a rajta levő kúttal és megosztotta azt nagylelkűen Csider és Flaskó hitel-zó társaság követeléseik arányában.

Együttal felszólította Glós igazgató urat, mint technicust, ki mindenkor természettudományi tanulmányokkal foglalkozott, tanulmányozza a Kun-féle analysist, hasonlítja össze a nevezetesebb jód-forrásokkal és bírálja meg nem lehetne-e itt gyógyhelyet alapítani?

A sokoldalú tapasztalatokkal megáldott igazgatónk csakhamar azon meggyőződésre jutott, hogy itt gyógyhelyet teremteni nem csak lehet, de kell is, igen ám, de miúgy? mert a mit talált az egy elpusztult telek volt; annak közepén egy vályogkúnyhóban a rovásos kut és 3 fűrdőkád, a részvényesek pedig, Molnár József urat kivéve, áldozni nem akartak.

Nehogy a közérdekű ügy felakadjon, igazgatónk kölcsön adott 6000 frtot, felépített azzal 1889. tavaszán kútházat, 4 fűrdő- és 4 lakszobát; felszerelte a kutat szivattyúkkal; kezdett parkírozni, szétküldött egyszerű hirdetőseket, felszólított engemet, járjak ki kétszer hetenként tornaljai székhelyemről mire én, kit a eszi forrás régen érdekelt, s az eddig is megfordult betegeket gyógykezelttem, készséggel vállalkoztam.

Igy nyitottuk meg oly szegényesen, hogy az igazgató egész családjával 1890. tavaszig egy földes, nem deszkázott eselédházban lakott.

Ezen évben volt 57 betegünk, a vizünk azonban oly kevés volt, hogy naponta 10 fűrdőnél többet nem adhattunk és úgy kellett intéznie, hogy esu-pan a súlyosabb betegek kaptak fűrdőt naponként, a többiek pedig 2-3-szor hetenként.

A gyógyeredmények oly meglepően kedvezők voltak, hogy igazgatónk már ezen év augusztus havában földtani és bányászati ismeretei alapján, egy új kut ásásához fogott, s azt december 15-ig 22 méterig azon negatív eredménnyel, hogy mennél mélyebbre hatolt, annál keményebb, szárazabb, vízhatlanabbá vált a kőzet.

E tényre szembe jónak látta furatást fogantatni, és megfurta 1890. február 4-én a Hygiea-forrást. Ez által bátorítva beszüntette a furatást és folytatta az ásást, munkába vett elegendő fűrdőviz nyeresé czéljából egy harmadik kutat, melyben a bő, de csekély jód-tartalmú Neptun-forrást fedezte fel.

Ezzel építette a télen készített tervek alapján az emeletes vendéglőt, szaporította a fűrdőszobákat; a Hygiea forrás felett ivó és töltő csarnokot, szétküldött hirdetőseket és megnyitottuk a második 1890-diki idényt.

1890-ben volt 184 vendégünk, a reá következő évben 240, s így emelkedett évről-évre vendégforgalmunk, és volt a múlt évben 740 állandó, 783 ambulans betegünk, összesen 1523 ide nem számítva a mulatságok alkalmával és vasárnaponkénti látogatókat.

A vendégforgalom ezen öröndetes emelkedése természetesen igényelt folytonosan új meg új befektetéseket: nagyobbitani kellett a fűrdőházat, telkeket vásárolni, hogy vendégeink számára mulató, séta tereket teremtsünk, és mindez folytonos áldozatokat igényelt, a melyek elől elzárkoznunk nem lehetett, minden megállás visszaesést jelent.

Én magam nagy áldozattal építettem Sanatoriumot, parkíroztam a pusztá környéket, egykori vályogvető helyét a községnek, oly czélból, hogy gyermekek, fiatal lányok kísérők nélkül elhelyezhetők legyenek, de ezen eszme még kevésbé népszerű, s így távol vagyok még attól, hogy a befektetett tőkém kamatját meghozza.

Áldozatkésztségünknek azonban meg volt az az eredménye, hogy a magánvállalkozást felkeltette, és számos kényelmes korszerűen berendezett magán bérház épült, melyek nélkül a főúdván vendégeinket elhelyezni képtelenek lennénk.

Midőn ily módon vázoló, hogy a mit látni, a mit találni fogunk, az rövid tíz évnek a teremtménye, mit a szó szoros értelemben elpusztult talajon teremtenünk kellett, — távol van tőlem azon szándék, hogy önöket mélyen tisztelt uraim enyhe elnéző bírálásra hangoljam, sőt ellenkezőleg. — A mennyiben magunk érezzük, tudjuk, hogy sok kívánni való van még itt, nagyon sok még a teendőnk.

Köszönettel fogjuk venni, ha mindent kriticus szemmel nézni, tárgyilagos bírálatukat tartózkodás nélkül velünk tudatni fogják, mert több szem többet lát, és legyenek meggyőződve, hogy megjegyzéseiket emlékeztetünkbe vésm, intézkedéseink alapjául elfogadni fogjuk, a rendelkezésünkre álló eszközökhöz mérten.

Ezekből látható, hogy az előző évtizede a fűrdőnek esu-pan a létért való küzdelem volt, s az eddig szerzett tapasztalatoknak tudományos alapot kell szerezni és a víz fiziológiai hatását megállapítani. Erre nézve is történetek vizsgálata, s most legutóbb a f. hó elején Than Károly a vegytan tanára és asszisztense vizsgálták a vizet és megállapították, hogy az most 6%-el koncentráltabb mint volt 1890-ben.

A jeles orvos még behatóan és sok szaktudással foglalkozott a víz hatásával, megismertette a hallgatóságot a gyógy módokkal, kezeléssel stb. és egy 7 éves kis fiu gyógyult esetét is bemutatta.

Az érdekes felolvasást a jelen voltak élénk éljenzése kísérte, mire Dr. Bókay Árpád tartott rövid előadást a konyhasós és jódos fűrdőről.

„Láthatják uraim. — ugymond, — hogy ez a fűrdő nem a szórakozás vagy multság helye, s nem is hotel-üzletre van építve, mint hazánk sok más gyógyhelye. Alig van Magyarországnak komolyabb fűrdője, mint a eszi, melynek gyógyító hatását ezren és ezren áldják. Régen a görvéllykóros betegeket Halle-ba küldték, most többnyire ide küldik, s évről-évre láthatólag szélesedik azon körjárvallatok köre, a mikor a eszi jódbróm fűrdő használata czélzerű és szükséges. Megvagyok győződve róla, hogy azok, kik Kissingenbe vagy Keszvény ellen Wiesbadenbe mennének, ezután itt töltik a fűrdőisont, s itt gyógyulást fognak találni. Konyhasós és jód-tartalmánál fogva a eszi víz hazánkban csaknem egyedüli: a külföldi halleival egyenlő, sőt némelyek szerint a fölött áll. — A tudós tanár még hosszasan méltatta a fűrdőt tudományos szempontból s köszönetet mondott Pazárnak a fűrdő tanulságos ismertetéséért.

Ezután kezdetét vette a körut Glós Arthur igazgató vezetése alatt, ki szakszerű magyarázatokkal szolgált. A nagy társaság — melyhez csatlakozott ifj. Sü-

theő István ügyvéd, Marikovszky Géza és dr. Csasznok Pál orvos — a fűrdőtelep összes épületeit és minden részletét tüzetesen megtekintette és tanulmányozta, teljes elismeréssel nyilatkozott az igazgatóság törekvéseiről, melyet a fűrdő fejlesztése érdekében kifejt, s egyértelműen oda nyilatkozott, hogy a gyógyhely szerencsés viszonyok, helyes vezetés és a közgazgatás támogatása mellett csakhamar fel fog virágozni.

Délben pompás ebéd várta a nagy társaságot. A banket során dr. Bókay Árpád szép tőszóban köszöntötte fel a részvénytársaság igazg. elnökét: Molnár Józsefet, az igazgatót: Glós Arthurt és Pazár Andor és dr. Szentkirályi József fűrdőorvosokat, kik vállvetve és kísérel munkálnak a fűrdő fejlődése érdekében. Molnár József viszont Bókayt köszöntötte fel nagy tetszéssel fogadott tőszóban Dr. Vámosy Zoltán egyet. m. tanár szép szavakkal éltette a jelen volt megyei orvosokat, kik kollegiális érzelmeiktől hevitve megjelentek a vendégek tiszteletére. Dr. Schmidlechner felköszöntötte a megjelent díszes hölgykoszorút, ezzel a bankett 3 óra tájban véget ért, s a társaság még egyszer körüljárta a telepet.

A tudós tanár s az egész társaság ismételtlen kijelentette, hogy négy év óta nyaranként tett balneológiai kirándulásai alkalmával még sehoh sem találtak oly lelkes fogadtatásra és szíves vendéglátásra, mint Csizben, s ez az igazgatóságot eléggé dicséri.

A szép társaság a legkedvesebb emlékekkel távozott a fűrdőtelepről, s a délután 5 órai vonattal Budapestre utazott.

Hírek és vegyesek.

† **Marton Elza.** Két napig volt beteg... Talán addig sem egészen... S harmad nap már, mint a bokráról letört bimbó, mely immár soha bokrába nem kötődik, lehajta szép fejcskéjét; mint a tél hideg fagyavett kis madár kebele — megszűnt pihegni; és egy kedves, szép, vidám kis tündér, az engedelmes szerető gyermek, unoka, angyallelkű kis pajtásnő, jó kis tanítvány — nincs többé. — Vajjon a mérhetetlen fájdalom és kétségbeesés, a szüle, rokon, és jóbarátok reményvesztett szívének kínjai által óriásan megnyúlt gyászos perzeletért hány napot, hónapot s esztendő kell végig sirnia a kebelnek, hogy ez égető fájdalmat könnyeivel eloltsa, vagy annak hevét csak némileg is enyhítse? vajjon mennyi áldást tart jobb kezében a végzet, mely balkezével egyszerre, hirtelen ily nagy csapást tudott mérni az eddig boldog, megelégedett, örömben úszó derék szülőkre, családra? ... Valóban nehéz a szívnek erősnök lenni, hogy meg ne szakadjon; nehéz a léleknek erősnök lenni, hogy kétségbe ne essék a kegyetlen sors ily nagy megpróbáltatásának sulya alatt! ... Korán letört, ki sem nyitott kis virág, égbe szállt kis angyal, oh mond meg nagyobb-e az öröm ott fenn, angyaltársaid között érkezéseden, mint a fájdalom itt a földön szüleid, kis társaid kebelében távozásod fölött? ... Szébbek-e ott a virágok, mint ezek itt sírodon? ... Tarkább, fénylőbb-e ott világod, mint itt a sötét gyász, melyben szíveinket hagyád? ... Szébben dalolnak-e odafenn a madarak, mint azok, melyektől itt te oly szép nótákat tanultál esieseregnyi? ... Hogy itt hagyád értök ezt a világot? ... Oh, te hallgatsz, nem felelsz! Beszédes kis nyelveld elnémult s hiven őzri már az is ez örök rejtély mélységes titkait; szép kis szemedet lehunytad s nyugtalan unszoló kérdéseinkre nem felelnek azok mosolygva... De él, érezzük, látjuk, hogy él megüdvözült, drága, nemes lelked s felvitted benne magaddal mindazt a szeretetet, mely itt körülvett, s melyet te környezet iránt abban bőséggel neveltél. Az a szeretet örök kapocs marad közted s jó szüleid között, e meg nem halt, ez el nem enyészó szereteted könyörögjön angyaltársaid menyei karának kíséretében égi atyádtól vigaszt, megnyugvást, enyhületet azokra, kiket ily korán itt hagyta. Drága emléked legyen áldott, földi nyugalmad zavartalan, megdicsőülést örökfényű! — Marton Jánost, a rimamurány-salgótarjani vasúti-részvénytársaság köztisztelőben élő derék ügyészét s nejét Bornemisza Annát nagy és előkelő rokonságával együtt mély gyászba borította kedves kis leányuk: Elzának e hó 17-ikén éjjel rövid szenvedés után bekövetkezett halála. A mélyen sujtott szülők nagy fájdalmában a nagy kiterjedésű rokonságon kívül, egy a város, mint a vármegye s messze vidék közönsége a legigazabb részvétellel osztozik, minek tanúsága a kis elköltözött f. hó 19-én végbement temetőnél megjelent óriási közönség, a megszámlálhatatlan kifejezett részvénytálatkozat, melyekhez ez uttal a magunkét is csatoljuk. — A nagyszámú koszoru közül a következőket jegyeztük fel: 1. „Imádásig szeretett kis Angyalunknak, Apuska és mamuska.” — 2. „A viszontlátásig Isten veled! Felejthetetlen kis Angyalunk! Laezi apa és nanyikád.” — 3. „Felejthetetlen kis húgocskánknek, Ilona néni és Pista bácsi.” (Marton István és neje). — 4. „Felejthetetlen kis Angyalának, Melu néni” (Irányi Istvánné). — 5. „Felejthetetlen Elzúkáknak, Mariska, Vincez és gyermekei.” (Szakall Vincze). — 6. „Legyen álmód esendes, Géza és Matild.” (Ragályi Géza és neje). — 7. „Szeretettel fognak reád gondolni, Lukács Margit, Béla és Bandika.” — 8. „Elzúkáknak, Géznak.” (Löcherer). — 9. „A kedves Elzúkáknak, Aladár bácsi.” (Szentagh Aladár). — 10. „Isten veled örökre! Egyetlen kis keresztleányomnak, Elzának, Keresztmama.” (Szentmiklóssy Istvánné). — 11. „Kedves kis húgocskájunknak, Elemér, Pista és Nándi bácsi.” (Bornemisza Elemér, Ragályi István, Szabó Nandor). — 12. „Elzúkáknak, Pista bácsi és Giza néni.” (Bornemisza István és neje). — 13. „A legkedvesebb Angyalnak, Török Matild és néneji.” — 14. „Szeretett kis hugoknak, A Török család.” — 15. „Kedves kis Elzúkáknak, Gusztó néni.” (Szentmiklóssy Auguszt). — 16. „Mély bánatanak jelöl, Emma néni és családja.” (Molnár Lajosné). — 17. „Felejthetetlen kis barátónkjunknek, Mariássy Lilité és fivére.” — 18. „Szeretett kis barátónjének, Eta.” (Szakall Etelka). — 19. „Kis rokonod, Tula.” (Ragályi Etelka). — 20. „Felejthetetlen kedves kis barátónkjunknek, Józsi, Gyula, Pista.” (Molnár J. Gy P). — 21. „Egekbe hivatok Angyalok! Etelka néni, Ábris bácsi.” (Farkas Ábrám és neje). — 22. „Elzúkáknak, Tóni bácsi és Anna néni.” (Losonczy Antal és neje). — 23. „Isten veled drága gyermek, Ida néni.” (Hevessy Bertalanné). — 24. „Kedves Elzúkáknak, Piroska néni.” (Samarjay Já-

nesné) — 25. „Kedves jó Elzúkáknak, Zsoldos Elemér, Béla, Árpád.” — 26. „Fájdalmunk kísér! Angyalok honába! Szelezky, Komáromy, Hamaliár, Mariássy.” — 27. „Elzúkáknak, Szabó Elemér.” — 28. Dráskóczy Lászlóné (gyöngyvirágkoszoru). — 29. Kerekes Jenőke (koszoru szalag nélkül). — 30. Lengyel Ilonka (nefelejtés koszoru). — 31. Lokcsánszky Bandi (gyöngyvirágkoszorú) — 32. Polgári leányok (szegfű csokor). — 33. Nagy fiúk (nefelejtéskoszorú). — 34. Beliczky Böske (nefelejtéskoszorú). A család a következő gyászjelentést adta ki: „Marton János és neje Bornemisza Anna mint szülők; — Bornemisza László és neje Szentagh Irén, mint nagyszülők, a nagyszámú rokonság nevében is, fájdalomtól megtört szívvel tudatják az imádásig szeretett gyermeknek, illetve unokának és rokonnak Marton Elzúkáknak élete 9-ik évében, rövid szenvedés után, folyó hó 17-én, éjjel történt gyászos és hirtelen elhunytát. A feledhetlen kedves kis halott hült tetemei folyó hó 19-én, délután 4 órakor fognak az ág. hitv. ev. egyház szertartás: szerint a rimaszombati sírkertben örök nyugalomra helyeztetni — Az isteni kegyelem virasszon drága hamvai felett!”

Érettségi biztos. A vallás- és közoktatási miniszter a rimaszombati egy. prot. főgimnáziumhoz érettségi biztosul Horváth Odón eperjessy ág. hitv. ev. jogakadémiai dékánt, A rozsnyói ág. ev. főgimnáziumhoz pedig magócsi Dietz Sándor budapesti ny. rk. egyetemi tanárt küldte ki.

Beigtatott főrend. A főrendiház mult heti ülésében az igazoló-bizottság jelentése alapján Andrassy Géza gróf örökös jogu főrendiházi tag nevét a főrendek jegyzékébe pótlólag beigtatta.

A nagy vezérkar Rozonyón. Mint a R-H. írja, a jövő hó 17-én tábornokok és törzstisztekből álló nagy vezérkar érkezik oda, terep felvételek czéljából. Junius hó 19-én érkezik a vezérkar főnöke báró Beck tábornagy is, ki a záró tanácskozáson elnökölni fog. Tiszteletére díszes ebédet rendez a vezérkar s ezen alkalomra ott lesz a rózsaszín hajókás 5. számú gyalogezred zenekara is Miskolcra.

A jolsvai ág. hitv. ev. egyház f. évi május hó 21-én nagy érdeklődés mellett tartott egyházi közgyűlésen, a gömöri esp. felügyelői állás betöltésére, közlekedéssel és egyhangulag Kubinyi Géza országgyűlési képviselőre adta szavazatát. Pünkösöd másodnapján, az az május hó 22-én Terray Gyula főesperes és Kuna Aurél helyettes esp. felügyelő társelnöksége mellett tartott papválasztó egyházi közgyűlésen pedig, a megboldogult Baltazár Antal fiát, Baltazár János pongyeloki ág. ev. egyház kitűnő ifju lelkészét választotta meg egyakarattal és egyhangulag lelképásztorává. — Gratulálunk a jolsvai ág. hitv. ev. egyháznak mind a két szerencsés választáshoz, mert míg Kubinyi Gézában valóban kitűnő és erélyes egyházmegyei fő-felügyelőt nyer az esperesség, addig a nagytudományu és minden tekintetben hivatásának magaslatán állott szelídelelkű lelkésznek méltó utódját lelte meg az egyház Baltazár Jánosban, az édes apát nyomdokaiban hiven követő derék fiuban és lelkészben.

Kinevezés A rimaszombati pénzügyigazgatóság Lányi Imre tornaljai adóhivatali díjnokot ugyanazon adóhivatalhoz díjas gyakornokká nevezte ki.

Az ajnácskői Schylock. E czímmel olvassuk a „B. N.”-ban a következőket: „A Velencei Kalmár alakjai elevenednek meg előttünk, ha elolvassuk a keresetet, a melyet egy ajnácskői polgár indított egyik budapesti járásbírósa előtt. Azt mondja a kereset, hogy valakinek, — nevezük őt a rövidség okáért alperesnek, — orvosi operáció útján kellett egy darab egészséges bőrt az arezába foltozni s e czélból szüksége volt egy krajczárnyi felületű emberbőrre. Megegyezett tehát az ajnácskői polgárral, — nevezük őt felperesnek, — hogy az balkarjából egy krajczárnyi felületű bőrdarabot kivágat s ezért neki az alperes huszonöt frtot fizet. Meg is történt az operáció és felperes bőre ott pompázott az alperes arezán. Amde a tudós orvosok a műtét hevében elfeledték az egyezséget, a melyet alperes felperessel kötött s egy krnyi felület helyett nyolcz krnyi felületű bőrdarabot vágat ki felperes balkarjából s nem is egy, hanem három darabban. Felperes ezért nagyon neheztelt s minden további krajczár-felületű bőrdarabért huszonöt forintot követelt. A sikerült műtét után azonban az operált beteg nem akart fizetni többet a kialakított összegnél Borra-valóul adott még tíz forintot, de kétszáz forintot sehogysen akart fizetni. Bírónak kellett tehát döntenie, hogy a hátralékos 165 forintot tartozik-e megfizetni, avagy sem. S ime szőszertint közöljük az ítéletet, amelyet ma mondott ki a bíró ő felsége a király nevében: Alperes köteles 165 forint tőkét és járulékait felperesnek végrehajtás terhe mellett megfizetni. **Indokok:** Ami első sorban is a kereset jogalapját és az azon alapnak kereseti igényét illeti, azt a bíróság érvényesíthetőnek találta, mert a jelen esetben nem a forgiom tárgyát nem képező élő emberből származó hus eladásáról, az ebből folyó vételár megítéléséről, hanem a törvény által védett, a testi épség helyreállítása végett szakértőileg szükségesnek talált műtét végrehajtásához igénybe veendő segédkezésről lehet csak szó, mert felperes a műtétnek sikeres végrehajtása végett nem testének vagy husának egy részét adta el alperesnek, hanem a testdarabnak kivágása és odaadása által csakis a műtét végrehajtását akarta elősegíteni, a kikötött díj tehát felperes részére a szenvedésért jár; mert továbbá a husdaraboknak kivágatása orvosi felügyelet és a szükséges segédkezés mellett történt, felperes testi épségének megrongálásával és esonkításával nem járt, felperes vállalkozása tehát törvénybe nem ütközik. A díj felszámítása helyes, mert felperes az eredeti megállapodás szerint egy krajczárnyi nagyságu husdarab kivágásért 25 frtot követelhetett, mert továbbá az eredeti megállapodás csakis ily nagyságu bőrdarab kivágására vonatkozván, amennyiben később mégis nagyobb nagyságu bőrdarabnak kivágatása vált szükségessé, felperes ennek megfelelőleg arányos többletdíjazást követelhet, még azért is, mert a többszöri kivágatások fájdalommasabbak voltak, azért tehát a kivágott bőr és husdarabok nagyságához képest arányosan legalább is oly összegű díjazás jár, mint amilyent felperes az ennek megfelelő első kivágásért követelhet, s mert végül a jelen esetben a díjkövetelés mennyisége és nagysága bírólág lévén megállapítandó, az igényelt díjmennyiség összege helyesen felszámítottának mutatkozik.”

1919. szám. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a magyar országos központi takarékpénztár végrehajtónak Bányay Ferencz, Bányay Ilona, Bányay László zabari és Fáy Barnabás szerkesztők lakosok végrehajtást szenvedők elleni 278 frt 20 kr s jár. ránti végrehajtási ügyében az 1132/899 tkv. szám alatt kibocsátott árverési hirdetményben a zabari 30. sztjkyben A. I. 1—18 sorszám alatt foglalt s Fáy Barnabás tulajdonát képező ingatlanokra 1285 frtban, a II. 1—5 sorszám alatt foglalt ingatlanokra 5 frtban, és a zabari 32. sztjkyben foglalt Bányay Ilona, Bányay Ferencz és Bányay László tulajdonát képező A. I. 1—17. sorszám alatti ingatlanokra 697 frtban és a II. 1—3. sorszám alatt foglalt ingatlanokra 3 frt kikiáltási árban Zabarra a község házához 1899. évi június hó 27-ik napjának délelőtti 10 órájára kitűzött árverés az 1881. évi LX. t. cz. 167. § a alapján Klein Mór rimaszombati lakos végrehajtató érdekében is 200 frt tőkekövetelés és járulékaikielégítése végett meg fog tartatni.

Megjegyeztetik, hogy az esetben, ha a magyar országos központi takarékpénztár az árverést megtartani nem kíváná, az esetben az árverés csak is a zabari 32. sztjkyi ingatlanra szoríthatók.

Mitől I. Dr. Krausz Gyula ügyvéd Helyben. 2. Löw Tivadar ügyvéd Budapest. 3. Bányay Ferencz. 4. Bányay Ilona. 5. Bányay László Zabaron. 6. Fáy István mint Fáy Barnabás örököse budapesti lakos. 7. Zabar község előjárósága értesítettnek.

Rimaszombati kir. törvényszék mint tkvi hatóság. Rimaszombat, 1899. évi május hó 9 én.

Altdorffer, kir. tszéki bíró.

Közeledik

a permetezés ideje!

A penészek, gombák, levelészek, rovarok és férgek ellen legbiztosabban megvédelhetjük gyümölcsfainkat, szőlőket, burgonyánkat stb. szorgalmas permetezéssel.

Turul permetező (16455. sz. szabadalom) 16 frt.

Hunnia permetező (bejelentett védjegy) 13 frt 50 kr.

Szénkénegező 22 frt.

Kapható

a csetneki rézgyárnál.

Hirdetmény.

2397. sz. — Nyustya községre nézve az 1892. XXIX t. cz. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, az azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. cz. 15. és 17. §§ ai alapján, — ide értve e § oknak az 1889. XXXVIII. t. cz. 5. és 6. § aiban és az 1891. XVI. t. cz. 15. § a a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, — valamint az 1889. XXXVIII. t. cz. 7. § a és az 1891. XVI. t. cz. 15. § a b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. XXIX. t. cz. 22 § a alapján történt törlési érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis 1899. évi november hó 30 ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok a kik az 1886. XXIX. t. cz. 16. és 18 § ainak eseteiben, ide értve az utóbbi § nak az 1889. XXXVIII. t. cz. 5. és 6. § aiban foglalt kiegészítéseit is, — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, irásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1899. évi november hó 30 ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulat után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg

3. hogy mindazok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzés k által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármily irányban sértve vélik, — ide értve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t. cz. 16 § a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényeket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1899. évi november hó 30-ik napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulat után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredetikiratokat adták át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is esatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Rimaszombat, 1899. május 4-én.

Altdorffer, kir. tszéki bíró.

a főherceg asszony a „fehér-kereszt” apró ápoltságát meglátogatta. Megtalálja benne az olvasó a új aradi román püspök Goldis János képét. a budapesti operaház kiváló vendégművésznőjét Arnoldson Sigridet és még számos más képet. E mellett számos novella, vers, Lauka Gusztávtól, Várady Antaltól van e füzetben; e héten az „Ország-Világ” új regényt kezd közölni, nem is számítva regény-mellékletén folyó képes regényét, melynek eddig megjelent számain, új előfizetők ingyen megkapják. Az „Ország-Világ” előfizetési ára negyedévre 2 frt. Mutatványszámokat a kiadóhivatal, mely Budapest, Hold utca 7. sz. a. van, kívánatra ingyen küld.

Allatgyógyászati kimutatás. Gömör-Kishont vármegye állatgyógyászata a május 21-én megjelent „Földművelési Értesítő” szerint a következő: Takonykór és bőrféreg: Rozsnyón, Sertésvész: Beretken, Betlérén, Csetneken, Csoltón, Dernőn, Gortva-Kisfaludon, Gömör-Panyiton, Jolsván, Kis-Rőczen, Kraszna-Horka-Hosszuréten, Kraszna II-Váralján, Kun-Taploczán, Lekenyén, Nadabulán, Nagy-Rőczen, Ragályon, R-Ujtalun, Rimaszombatan, Tamásfalán, Tibán, Tornallyán, Umrla-Lehotán, Zabaron, összesen 23 községben.

Felelős szerkesztő: LUKÁCS GÉZA

Magán-hirdetések.

Bérbeadó birtok.

A rimaszombati határral szomszédos **Jánosi határban** mintegy 44000 □ öl területű szántóföld és rétirtok — 1000 □ öle 7 frtjával — haszonbérbe kiadó, esetleg örök áron — részletfizetésre is — eladó. Értekezhetni lehet özv. **Biró Lászlóné** tulajdonossal. Rimaszombat.

Eladó ház.

Rimaszombatan, a Kossuth Lajos utca 11 ik sz. alatti utcazi lakház, mely áll 3 szoba, alkoven, előszoba s a szükséges mellékhelyiségekből: eladó, esetleg **november 1-ére bérbeadó.** Ugyanazon udvarban egy kisebb épület, melyhez két szoba, konyha s a szükséges mellékhelyiségek tartoznak, szintén **szabad kézből eladó.** Értekezhetni **Dr. Gaál Gusztáv** tulajdonossal. Tornallyán. 3-*

A kőbányai Király-Sörlöző részv. társaság „Góliát” MALÁTASÖRE

a legegészségesebb, legtáplálóbb és legkellémesebb üdítő ital.

Dr. Korányi és Dr. Kétly egyetemi tanár urak gyógyezelokra is ajánlják és idegbajokban, vérszegénységben, emésztési zavarokban, gyengeségben stb. kiváló sikerrel használtatik. 3-30

Kapható minden jobb fűszer-kereskedésben és vendéglőben.

Óvakodjunk utánzatoktól

KOVÁCS ZSIGMOND ÖRÖKÖSEI czipész üzlete

Rimaszombat, Erzsébet-ter 27. sz. a.

A tavaszi idény beálltával tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy úgy a **saját műhelyünkben készült**, valamint a **karisbádi, bécsi és budapesti** elsőrendű gyárakban kiállított **divatos férfi-, női- és gyermekkláb beliekből** óriási választék van raktárunkon.

Mérték szerinti rendelések — kívánsághoz képest — mint eddig, úgy ezental is pontosan, a legjobb minőségű anyagból **jutányos áron** műhelyünkben készülnek.

Üzletünket a n. é. közönség jóakaratu pártfogásába ajánlv, vagyunk

Rimaszombat, 1899. márczius 21

Kiváló tisztelettel

KOVÁCS ZSIGMOND

örökösei.

Hálanyilatkozat. Fogadják mindazok hálás köszönetünket, kik drága gyermekünk kimúltával megtört lelkünknek meleg részvét nyilvánításával fájdalomkat enyhíteni óhajtották, azoknak, kik a drága kihűlt tetemét az örök pihenés helyére kísérni kegyesek voltak. Óvja meg őket a mindenható hasonló csapástól és Isten áldása legyen velük. Forster Imre családjával.

Uj könyvvelő. A gömörmegyei nép- és iparbanknál megüresedett könyvvelő állásra Horváth Mihály választott meg, ki eddig a dunaszerdahelyi takarékpénztárnál volt alkalmazva.

Tanulmányi kirándulás. A helybeli egy. prof. főgimnázium tanuló ifjúságának egy része a rövid pünkösti szünetét arra használta föl, hogy meglátogassa a világhírű a g t e l e k i barlangot. A tanulókkal Horváth Zoltán vezetése alatt dr. Veres Samu, Kerekes Dezső, Böhm János, dr. Wallentinyi Dezső, Marton Lajos, Loisech Ödön és Schablik Károly tanárok is résztvettek. A tanulókkal együtt összesen 47 en, szombaton délelőtt indultak el az érdekes kirándulásra, s miután a barlang régi bejárata előtt levő turista házban meghaltak, ünnep első napján reggel 4 óra tájban bementek a barlangba, hogy a természet egyik legesodálatra méltóbb alkotásában nyolcz hosszú órán át gyönyörködjenek, s ezzel kapcsolatban ismereteiket is gyarapítsák. Mondanunk sem kell, hogy a barlang, mely a continensnek egy nagyságára, mint pazar természeti kincseire nézve is legnagyobb-szerű földalatti ürege, csaknem 9 kilométernyi terjedelmének minden pontján lekötötte s bámulatra ejtette ifjúságunk lelkét, s nem csak élvezetet nyújtott, hanem rendkívüli tanúságokkal is szolgált: Abban a mit tanuló ifjúságunk e kirándulásban erkölcsileg nyert, a tanárok buzgó fáradságán kívül része van a Kárpátgyógyászatnak, mely a barlang megtekintését díjtalanul engedte meg, s Baksay Dániel agteleki ref. lelkésznek, a barlang legbuzgóbb gondviselőjének, ki a lelkesedéssel határos jóakarattal és buzgósággal gondoskodott arról, hogy tanulóink lehetőleg minden irányban jó ellátásban részesüljenek. Nem mulasztatjuk el ezuttal felemlíteni azt, hogy jó volna gimnáziumunkban egy kirándulási alapot teremteni, melyből szegény tanuló is részesülhetnének legalább utiköltségben, mert az ily tanulmányi kirándulások első rangu tényezők arra, hogy ifjúságunk a világgal nem csak elméletben, hanem gyakorlatilag is megismerkedjék.

Orvosok Csizben. A budapesti orvosi körnek mintegy 80 tagja dr. Hajniss vezetése alatt június hó közepén a eszi fürdőt meglátogatta. A fürdő figyelmes igazgatósága szíves vendégszeretettel várja a tudós társaságot. Már akkorra elevenebb lesz az élet a gyorsan emelkedő gyógyfürdőben, melyben már most is — a kora előidényben — több mint 70 állandó vendég keresi a gyógyulást.

Tompa Mihály szobra. A „Magyarország” című lapból olvassuk, hogy Tompa Mihály emlékszóbra Rimaszombatan f. évi aug. 11-én fog nagy ünnepségek mellett lelepleztetni; hogy az ünnepi beszéd megtartására a szobor-bizottság Jókai Mór koszorus költőnkét kérte föl, s hogy e bizottság a városhoz a végett folyamodott, miként a szobrot övedző tér „Tompa Mihály” névvel neveztesse el. Nehogy közönségünk téves értesülés miatt tájékozatlan legyen, kötelességünk konstatálni, hogy a szobor ugyan ez év őszén fel lesz állítva, s a leleplezés kétségtelenül bizonyos ünnepélyességgel egybekötötték a leleplezési ünnep napja azonban még megállapítva nincsen, sőt az ünnepi beszéd megtartására sem lett senki felkérve. Fent tisztelt lapársunk tudósítója tehát álmat igyekezett kellemes valóságként előtűntetni.

Kirándulás. A budapesti üvegesek ipartestületének 50 tagja pünkösd másodnapján Ujantálvölgyre rándult, s ott az üvegyárat meglátogatta. A társaság magával vitte a testület dalárdáját is, mely zászló alatt vonult ki, s szép énekével szórakoztatta a gyár személyzetét. A kirándulók nagy és vidám csoportja az éjjeli vonattal visszautazott a fővárosba.

Makacs öngyilkossági kísérlet. P. Gy. pünkösd vasárnapján délelőtt valami családi perpatvar miatt annyira neki busulta magát, hogy elkeseredésben az ársv útján vissza maradt egyik kerti tőcsába feküdt le a békák közzé, hogy végett vessen bus életének, melyre csak elsején derül egy kis fényes nap. Azonban a kis makacsot meglátták, egy bátor életmentő térdig behatolt a hullámok közzé és hősiessen kimentette az elkeseredettet, hogy visszaadja öveinek, kik azután szorgalmasan mosogatták a reá tapadt iszap és békanyáltól. Más baj nem történt.

Figyelmeztetés. A közös külügyminiszteriumnak a m. kir. belügyminiszter urhoz intézett közlése szerint egyebek közt Magyarországból és a társországokból is számosan tudolnak Párisba azon reményben, hogy a jövő évi világiállítás munkálatainál alkalmazást fognak találni. Miután a munkálatoknál a belföldi francia munkások alkalmaztatnak első sorban és ilyenek teljesen elégséges számban állanak rendelkezésre, és miután a munkakeresők Párisba tudulása különben is oly fokú, hogy a legutóbbi kiállítás tapasztalatai alapján bizást mondhatni, miszerint a jelzett célból Párisba utazókra igen kellemetlen esáfordás vár, a miért is a munkolési Kereskedelmi és Iparkamara az érdekelték figyelmét e körülményre felhívja, és őket a Párisba való tudulástól óva intí.

A hágai békekongresszus. Az egész művelt világ figyelme Hollandia szép városa felé fordul, a hol most az egész világ államainak kiküldöttéi a világbéke megteremtéséről tanácskoznak. Lélekemelő gondolat megpróbálni nemzetek közötti egyenetlenkedések elsimitását, s megadni a módot, hogy a fegyveres erőre fordított milliókat a kultura áldásos intézményeinek istápolására fordítsák. Az „Ország-Világ” Magyarország e legszebb képes hetilapja nem mulaszthatta el az alkalmat, hogy a világbéke történetében örök emlékü Hága városát irásban és képen be ne mutassa olvasóinak. E szép újság e most megjelent száma több érdekes és szép képet közöl Hágából és közli a békekongresszus színhelyének leírását is. De ez még csak kis töredéke ama illusztrációknak, melyek az „Ország-Világ” pünkösti számát díszítik. Hogy Stefánia özvegy trónörökös asszony Budapesten időzött, bemutatja azt a kedves jelenetet, a mikor